

Anteckningar från dialogträff för jord- och skogsbruk m.fl. 2018-05-24

Dialogmöten har varit för jord- och skogsbruk den 24 maj. Syftet med dialogmötena var att gå igenom förslag till skyddsföreskrifter. Vi träffade intressegrupper med ungefär likartad verksamhet för att det skulle bli lättare att gå igenom skyddsföreskrifterna. Det är viktigt med dialog med berörda inom området. Det skapar medvetenhet och förståelse för både vattenskyddsområdet och föreskrifterna. Kommunen måste också se vilka konsekvenser och vilken påverkan föreskrifterna får för fastighetsägarna. Det är viktigt för att ett tillräckligt bra skydd ska kunna formas så att vatten av bra kvalitet finns i flera generationer.

Även på träffen för jord- och skogsbruk kom det ett tiotal fastighetsägare. Även en mindre industri fanns med på kvällen. Det är roligt och viktigt med medverkan från fastighetsägarna och det blev ett bra dialogmöte. Tillsammans skapar vi ett hållbart vatten för flera generationer!

Med från kommunen var Ida Roos och Michael Nordin från VA-avdelningen och Anders Hultén-Olofsson från verksamhet miljö och bygg.

Vattenskyddsområdet och gränser

Ida Roos höll en presentation av vattenskyddsområdet och om vad som ligger till grund för de föreslagna gränserna.

Jordartskartan visar markens sammansättning i området. Man kan se att åsen utgörs av grus och sand. Eftersom detta material är genomsläppligt har detta område mycket hög sårbarhet för grundvattenföroreningar. Längs åsen, på det mest genomsläppliga och känsliga området sker också en viktig nybildning av grundvatten vid regn. Därför finns ett större område med som en tertiär zon längs med åsen. På kartan med grundvattenmagasinet kan man se vilket håll grundvattnet strömmar åt i stora drag. Vid en jämförelse mellan dessa kartor och förslagen till gränserna för vattenskyddsområdet sammanfaller det mest genomsläppliga området (jordartskartans gröna område) och den primära skyddszonen.

Kommunen har nu haft dialogmöten och enskilda träffar erbjuds där så önskas med fastighetsägare. Efter det kommer kommunfullmäktige besluta om att skicka ut ett förslag till vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter på formellt samråd till fastighetsägare, nyttjanderättshavare och berörda myndigheter. Efter detta tittar kommunen på de synpunkter som kommit in och tar fram en samrådsredogörelse. Denna ingår sen i det slutliga beslutsunderlaget som kommunfullmäktige får när de ska fastställa vattenskyddsområdet och skyddsföreskrifterna. De exakta gränserna för vattenskyddsområdet vet vi först när beslut om vattenskyddsområdet tagits i kommunfullmäktige. Beslut kommer troligen fattas under april 2019.

Skyddsföreskrifternas uppbyggnad

Skyddsföreskrifternas syfte är att skydda grundvattnet så att vi kan ha tillgång till bra vatten i flera generationer. De är utformade som inskränkningar i vad man får göra. Föreskrifterna kan se olika ut i de olika zonerna. De får inte vara hårdare än nödvändigt och de ska vara tydliga. Det är viktigt med dialog med berörda inom området. Det skapar medvetenhet och förståelse för både vattenskyddsområdet och föreskrifterna. Kommunen måste också se vilka konsekvenser och vilken påverkan föreskrifterna får för fastighetsägarna.

Skyddsföreskrifterna kan vara i form av förbud, att tillstånd ska sökas för en viss aktivitet eller att aktiviteten ska anmälas innan den genomförs. De aktiviteter som innebär förbud har så stora risker för vattnet att de inte kan tillåtas inom vattenskyddsområdet. Ansökan om tillstånd söks hos miljö- och byggnadsnämnden på kommunen. Den som söker kan få villkor som styr eller begränsar handlingen. Vad gäller anmälan, som också sker till verksamhet miljö och bygg, blir även den aktiviteten reglerad i form av försiktighetsåtgärder. En anledning till tillstånd och anmälan är också att kommunen måste ha vetskap om vad som pågår inom vattenskyddsområdet och vilka risker aktiviteterna utgör.

Föreslagna skyddsföreskrifter

De föreslagna föreskrifterna togs upp en och en. Fastighetsägarna uppmanades att tänka på vad föreskrifterna innebär för dem och hur de påverkas. Fastighetsägarna ställde frågor om föreskrifternas betydelse och innebörd under tiden. Förslaget på skyddsföreskrifter finns med i presentationsmaterialet från dialogträffarna.

Frågor från fastighetsägarna

Annan lagstiftning kan finnas som gäller utöver skyddsföreskrifterna och annan lagstiftning som nämns nedan.

En fastighetsägare får skjuta på den egna fastigheten, kommer det vara tillåtet inom vattenskyddsområdet?

Skyddsföreskrifterna reglerar inte jakt och skytte.

Skytte med bly regleras däremot i en förordning. Den heter Förordning (SFS 1998:944) om förbud mm i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter. Det kan finnas risker förknippade med skytte. Det finns studier som visar att blyoxid tenderar att fastläggs i marken och att inte lösas till grundvattnet. Detta kan skilja från plats till plats beroende på hur marken ser ut där bly hamnar. Om bly hamnar i t.ex. våtmarker, sjöar etc. ökar riskerna.

Behöver man ansöka/anmäla en avverkning enligt skyddsföreskrifterna?

Nej. Inte enligt skyddsföreskrifterna för vattentäkten. För avverkningar över 0,5 ha ska det alltid ske en avverkningsanmälan till Skogsstyrelsen, oavsett vattenskyddsområde eller inte. Skogsstyrelsen brukar skicka anmälan om avverkning för yttrande eller kännedom till verksamhet miljö och bygg.

När kommunen beslutar om ett vattenskyddsområde med skyddsföreskrifter kommer kommunen se till att Skogsstyrelsen får kännedom om detta. Skogsstyrelsen kan då i sin tur meddela att det är ett vattenskyddsområde med skyddsföreskrifter till den som anmäler avverkning.

Vem ansvarar för att reglerna efterföljs? Fastighetsägaren eller entreprenörer vid t.ex. Skogsavverkning?

Vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter beslutas enligt miljöbalken. Enligt miljöbalken är verksamhetsutövaren ansvarig, vilket betyder den som utför åtgärden. Det rekommenderas att fastighetsägaren informerar entreprenören om att åtgärden ska utföras inom ett vattenskyddsområde och att särskilda skyddsföreskrifter gäller för området. Enligt skogsvårdslagen är det däremot markägaren som är ytterst ansvarig för de regler/åtgärder som finns i skogsvårdslagen. Dessa har Skogsstyrelsen tillsyn över.

Vem ansvarar för spill som eventuellt sker om en entreprenör gör t.ex. avverkning?

Vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter beslutas enligt miljöbalken. Enligt miljöbalken är den som förorenar ansvarig, vilket betyder den som utför åtgärden. Det rekommenderas att fastighetsägaren informerar entreprenören om att åtgärden ska utföras inom ett vattenskyddsområde och att särskilda skyddsföreskrifter kan gälla för området. Om det inte går att hitta någon ansvarig för spill blir fastighetsägaren ansvarig.

Det kan vara svårt att styra över det tidsspänn som timmer läggs upp i skogen vid avverkning om skogsägaren anlitar en skogsentreprenör.

Uppläggning regleras i skyddsföreskrifterna eftersom det finns risk för att fenoler lakas ut från träprodukter. Det kan ge smak och lukt på vattnet. Ofta går det att lösa genom att lägga upp timmer utanför den primära zonen som inte är så stor. I den sekundära zonen är tiden för uppläggning längre. Fastighetsägaren måste informera entreprenören om att åtgärden ska utföras inom ett vattenskyddsområde och att särskilda skyddsföreskrifter kan gälla för området.

Är det lämpligt med en vecka som tid för uppställning/parkering?

Vid t.ex. skogsavverkning kan det finnas stora maskiner parkerade i skogen. Risken finns då med hydraulslangar som springer läck och stöld av bränsle. Målet är att minimera risken för vattentäkten. En justering kan bli aktuell av denna föreskrift. Då är syftet främst att hindra denna typ av oönskade uppställningar. Vi funderar vidare på hur detta kan formuleras i föreskriften och vilka åtgärder som är rimliga inom de olika zonerna. Vi tar med oss frågan. Risken med hydraulslangar är troligen störst vid själva arbetet. Därför bör saneringsutrustning finnas tillgänglig i arbetsmaskiner, t.ex. absol, länsar, täta dukar och att till exempel slangbrottsventiler används.

Är markberedning vid avverkning ett markarbete?

Markberedning vid avverkning är inte ett markarbete. Enligt förslaget till skyddsföreskrifter avses med markarbeten t.ex. schaktning, borring, fyllning, spontning, pålning och andra

TÖREBODA MARIESTAD GULLSPÅNG

Kommuner i samarbete

liknade arbeten på land. Detta är ofta arbeten som går djupare ned i marken och på så sätt kommer närmare grundvattnet, alternativt där ytan skalas av marken. Markberedning sker i skogsmark och kan utföras på olika sätt, bland annat i rader eller fläckvis. Syftet är att ytligt ta bort en del av vegetationsskiktet för att gynna nya plantor vid plantering. Risken för förorening är däremot inte så stor ute i skogsmark, där ligger risken troligen mer i oöversiktlig uppställning av arbetsfordon.

Kommer skyddsföreskrifterna finnas tillgängliga?

Skyddsföreskrifterna kommer finnas tillgängliga på kommunens hemsida efter att de är beslutade. Fastighetsägarna kommer också få skyddsföreskrifter hemskickade.

Vad gäller för materialtäckter?

I den primära zonen är förslaget att alla täkter är förbjudna. I den sekundära zonen är förslaget att alla täkter är förbjudna med undantag av husbehovstäckter. Husbehovstäckter över 10 000 ton kräver tillstånd. Enligt miljöbalken 12:6 krävs samråd med länsstyrelsen för alla husbehovstäckter oavsett storlek, både innanför och utanför vattenskyddsområden. Risken med täkter är att man tar bort skyddande lager av både växter och mark. Det blir mindre naturligt skydd för grundvattnet vilket kan förorenas lättare.

En fråga om husbehovstäckter ska regleras bättre har väckts. Vi kommer att arbeta vidare med denna fråga.

Hur är vattenkvaliteten idag?

I Töreboda har vi ett fint råvatten. Viss pH justering sker för att få ett vatten som inte påverkar ledningsnätet. Vattnet desinficeras med UV-ljus för att få en extra säkerhet innan det leds till konsument. Vi har detekterat högfluorerade ämnen (PFAS) i grundvattnet i en brunn vid Haboskogen. Denna halt är långt under den gräns som livsmedelsverket har satt för när åtgärder krävs. I dessa halter utgör de ingen risk för människors hälsa. Det har visat sig vara vanligt att det finns rester av dessa ämnen i grundvattnet i Sverige. Ämnena härstammar t.ex. från brandövningsplatser där det använts släckskum.

På kommunens hemsida finns ett dokument som säger hur dricksvattnets kvalitet är hos konsument.

När kommer gränserna vara klara?

Att ta fram ett vattenskyddsområde med skyddsföreskrifter måste gå vissa formella steg. Det är egentligen först när alla dessa steg har genomförts och kommunfullmäktige har beslutat om att fastställa vattenskyddsområdet med tillhörande skyddsföreskrifter som gränserna är satta.

Dock påverkas gränserna inom vattenskyddsområdet mest av markens egenskaper och grundvattnets flöde. Med tanke på det kommer gränserna troligen inte flyttas så mycket. Vissa risker som framkommer under dialog med myndigheter och fastighetsägare kan flytta gränserna, men det är ett arbete som pågår.